

P. Florentin Hrovat, vodja ljudske šole in slovenski pisatelj.

(Spisal B.)

Pred tremi leti je postavil v tem listu skromen spomenik svojemu sivolasemu stricu in dobrotniku, prečast. p. Ladislavu, veleučnemu in zaslužnemu profesorju in pisatelju slovenskemu, — mož, čegar spominu sedaj posvečujemo te vrstice. Kdo bi si bil mislil, da bo stari upokojeni gospod profesor moral še na večer svojega življenja pisati žalostinko po svojem dokaj mlajšem stričniku, ki je kot zvest gojenec njegov čvrsto in vstrajno hodil pot za njim kot redovnik, učitelj in pisatelj — vrlega učitelja vrli učenec!

In vendar: zgodilo se je tako, ker je Bog hotel!

Spodobilo bi se, da bi sedaj zaslužni mojster poslavil svojega vrednega gojenca ter mu postavil časten spomenik v knjigi. A 70letnemu starčku bi bila premučna ta žalna naloga; zato jo zvršuje po njegovi volji in njegovem navodilu — ptuja roka.

I.

P. Florentin Hrovat se je porodil dne 11. vel. travna l. 1847. v vasi „Velike Hribe“, župnije gorenje-tuhinjske na Gorenjskem. Pri krstu so mu dali ime Janez Nepomuk; njegov dom se je po domače imenoval „pri Kaližu“. Ta rodbina se je bavila razven s kmetijstvom tudi s krojaškim obrtom. Bila je srednje imovita. V tej hiši se je porodil tudi p. Ladislav, čegar najstarejši brat Anton je po očetu prevzel do-

mačo kmetijo. Le-ta je v zakonu z Aleno Novakovo dobil dva otroka: našega Janeza in sestro mu Marijanico.

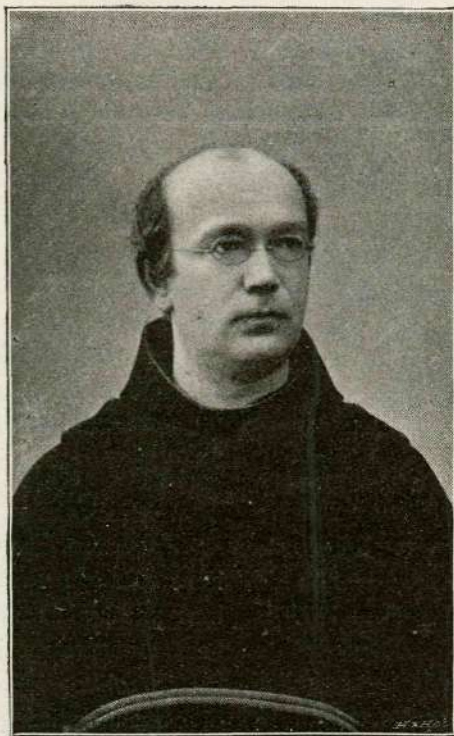
Oče Anton je že umrl, ko je bil Janez komaj štiri leta star. Že po naravi šibkega telesa in nestalnega zdravja si je nakopal jetiko,

ki ga je spravila v prezigodnji grob. Tu je že prvi vir bolehnosti patra Florentina. Ker se je Kaliževa rodbina že od nekdaj bavila s knjigami in je bil p. Ladislav tedaj že duhovnik, zato tudi umirajoči oče ni miroval popreje, nego mu niso obljubili, da pošljejo njegovega Janeza v šolo.

Ko je Janez nekoliko odrastel, poslala ga je mati, oprta na podporo patra Ladislava, v frančiškansko ljudsko šolo v Kamnik. Tu je dovršil štiri razrede. Glavni učitelj mu je bil p. Ferdinand Gözel, kateremu je bil vedno hvaležen. Kot učitelj je večkrat rekel: „Kar vem za šolo, to vem od patra Ferdinanda; pri njem smo se učili brez postave to,

kar sedaj zahteva šolska postava od nas učiteljev.“

Dasi ni bil posebno nadarjen, vendar je vedno srečno uspeval, ker mu je pridnost nadomeščala, česar mu ni naklonila narava. Imel je kot učenec nekako najivnost, ki ga tudi pozneje ni čisto zapustila, dejali bi: otroško preprostost. Na počitnicah je svojim sosedom pripo-

P. Florentin Hrovat.

vedoval vse, kar je videl, slišal in čital; razkladal pa jim je tako natančno in tako goreče, kakor bi bilo kdo vé kako važno. Za družbo sovrstnikov niti pozneje kot dijak ni mnogo maral; najrajši je bil pri svoji materi, katero je ljubil s celim srcem. Najljubša njegova zabava v mladeniških letih je bil ribji lov.

Ko je l. 1859. v Kamniku dovršil štirirazredno ljudsko šolo, vzame ga stric p. Ladislav k sebi v Novo mesto, kjer ga je vpisal v gimnazijo. Tu je ostal Janez do dovršene šeste šole. Študiral je z istim uspehom, kakor v ljudski šoli. Njegova jeklena pridnost in vestnost je premagala vse težave.

Dné 31. velikega srpana l. 1865. je vstopil Janez v frančiškanski red. Dobil je redovno ime Florentin. V noviciatu je bil v Nazaretu na Štajerskem; potem je dovršil na Kostanjevici pri Gorici 7. in 8. šolo ter prvi dve leti bogoslovja, zadnji dve pa v Ljubljani. S slovesnimi redovnimi obljubami se je zavezal dné 17. kimovca l. 1868. in v mašnika je bil posvečen 24. kimovca l. 1870.

Ko je leta 1872. dovršil v Ljubljani bogoslovne nauke, poslali so ga v Kamnik kot učitelja na ljudsko šolo. Tu je deloval štiri leta. L. 1876. so ga premestili v enakem poslu v Novo mesto, kjer je že leto dnij pozneje postal šolski vodja kot naslednik onemoglemu p. Sigismundu Jeraju. Ta svoj posel kot učitelj in vodja je opravljal vestno in uspešno do svoje prerane smrti. L. 1890. je postal tudi gvardijan, a l. 1893. je to službo odložil, ker mu je dala preveč truda; ostal je le še samostanski vikarij, kar je bil že preje nekaj let.

Razven svojih šolskih opravil je opravljal natančno tudi svoje redovne in duhovske dolžnosti. Kolikor sta mu pripuščala čas in zdravje, hodil je ob nedeljah in praznikih pomagat dušnim pastirjem v okolici; doma pa je bil marljiv in priljubljen izpovednik. Vrhu vsega tega je pridno deloval na slovenskem slovstvenem polju. Kot spreten mladinski pisatelj je pomnožil slovensko slovstvo z marsikakim lepim spisom.

P. Florentin že od svoje mladosti ni bil nikoli prav trdnega zdravja. Poslednja tri leta pa ga je bolezen še posebno začela pobirati; trikrat se mu je udrlo precěj krvi. Prijatelji in

zdravniki so mu svetovali, naj prosi za dopust za nekaj mesecev. A njegova tankovestnost mu tega ni dopustila. „Dokler bom mogel, bom delal; ko ne bom več mogel, bom pa pustil“, tako se je navadno izgovarjal.

Čeprav je letošnjo pomlad dan za dnevom vidno hiral, vendar-le ga ni bilo móči spraviti iz šole. Komaj je še hodil, sape in glasú mu je že nedostajalo, pa je še vedno zahajal v svoj razred. Šele v soboto, 14. dan mal. travna je spoznal tudi sam, da ne more več poučevati; opustil je pouk. Iste dni mu je došel tudi od redovnega predstojništva ukaz, da se mora „sub oboedientia“ preseliti v kak drug samostan, kamor sam hoče, da si odpočije. Namerjal je iti v Kamnik, a bil je že tako slab, da si ni upal voziti se. Do 30. mal. travna je še vedno maševal v cerkvi; potem je dva dni opravil sveto daritev v samostanskem oratoriju. Na Vnebohod, 3. vel. travna, si ni upal več maševati; presedel je skoro celi dan v celici. Počutil se je na večer jako slabo, zato so ga pregovarjali, da bi šel v posteljo. A ko je hotel vstati s sedeža, omahnil je in začel umirati. Podelili so mu še zakrament sv. poslednjega olja, in v par trenutkih je izdihnil svojo blago dušo ob 1/4 8. uri zvečer med tem, ko se je v cerkvi vršila šmarnična pobožnost. Pogreb njegov je bil veličasten, dasi je bilo vreme jako neugodno.

II.

Pokojni p. Florentin je bil mož srednje veličnosti, šibkega telesa, slabotnega glasú. Bil je blag značaj, kakoršnih je malo. Njegova mirna, krotka narava ga je takoj prikupila vsakomu. Bil je toliko ljubezniv v vsem občevanju, da bi človek sodil: ni mogoče, da bi tako srce koga užalilo. In res ni se prepiral z nikomer; ugovarjal je le, kadar je menil, da vé pravo; ko pa je uvidel, da se moti, hitro se je udal. Bil je zvest, odkritosrčen prijatelj, v družbi je bil rad vesel in šaljiv. V šoli je bil natančen, resen in oster; učenci so ga radi imeli, a se ga tudi bali. Redovnik je bil z dušo in s telesom, res vnet za svoj poklic.

V vzgoji mladine mnogoizkušeni stric pokojnega p. Florentina, profesor p. Ladislav, sodi, da je bil Janez jeden tistih dijakov, kakoršni

so za praktično življenje najboljši, najbolj spretni, najbolj delavni in stanovitni. — „Ako ima dijak talent za ‚povoljni‘ red (naj govorimo po šolski terminologiji), zraven pa se pošteno ali ‚hvalno‘ vede in je tudi dovolj marljiv: takemu dijaku vedno rasto moči, se krepé in množé. Ako je dijak vesten, ima zmerom dosti dela. Devet ali deset predmetov, to ni malenkostna stvar; ako hoče vsem biti kos, nima časa postajati. Pri tem pa se um bistri in razvija, spomin se uri in krepi in širi; zakaj spomin je kakor magnet, mora vedno kaj nositi in delati, sicer opeša; volja pa je uklenjena v postave dolžnosti. Ako dela vstrajno po dobrih načelih in vestno izpolnjuje dolžnosti, postane značajan. Značajnost je namreč dosledno, stalno delovanje po načelih, razumno za dobre spoznanjih.

Dijak srednje glave nima časa ukvarjati se z drugimi rečmi kakor s šolskimi. Ostane pri svojem delu ter se ohrani nepokvarjenega, kakor je bil naš Janez. Vesten dijak pozna svojo dolžnost, nima časa za šumeče tovarišije ter postane tako bolj resnoben in delaven. Ako so mu bolj pri srcu potrebne reči nego kratkočasnice, utrdi se mu dobra нравnost (mores) in ostane mu za celo življenje vstrajna delavnost, kakor našemu Janezu. Janez kot dijak ni poznal drugega razveseljevanja, kakor navadne dijaške igre, pri katerih je bil živ in spreten.

Sploh uči izkušnja: Ako se dijak srednje nadarjenosti ne privadi précej trdno delati, ako se moti z nepotrebnimi rečmi, pešajo mu moči, zaide na stranska pota, za težje predmete nima ni darú ni veselja, naposled omaga ter obupa in — obesi šolo na kol. Marljiv in vesten dijak

pa, čeprav ni posebno nadarjen, more veliko dobrega storiti, kakor naš Janez.

Nasprotno pa: kaj pomaga najboljša glava, ako je izgubljena za narod? Prav dobra glava se lahko brez truda vse nauči, in ravno najboljših talentov se največ izgubi. V nižjih razredih se tak dijak vse v šoli nauči, doma nima nič opravila; brez dela pa človek ne more biti: če ne dela dobro, pa dela slabo. Dijak se začne kratkočasiti, zaide v slabe tovarišije, začne kmalu igrati, sčasoma pijančevati, šolo zanemarja, ne pazi, ne uči se, moči mu zato ne rastejo, v šoli zaostaja, dela se še ni navadil, učiti se neče, vse mu je pretežavno — in tako postane mlad lahkoživček, zlasti še, ako ima imovite stariše, ki bi ga radi naprej spravili brez truda. Koliko imamo takih žalostnih vzgledov!

Ako pride tak mehkužnež v višje razrede, nima za težje predmete trdne podlage, zlasti ne temeljitih pravil za latinsko in grško slovnico, ker učenje je kakor veriga: vzemi ji jeden ud proč, pa je pretrgana. Ponavljati se mu ne ljubi, včasih tudi ni mogoče, ker ne vé, kje bi poiskal. V glavi nima, poiskati ne zna — obupa in pusti ter gré rajši v tovarišijo po stari navadi; — mature si ne upa delati, gré v vojake ali pa k notarju za pisarja. In izgubljena je najboljša glava, pokopan največji talent!“

To so modre, dobro premišljene in resnične besede iz ust častitljivega starčka p. Ladislava, ki je vzgoji slovenske mladine posvetil in žrtvoval svoje najlepše moči in v vzvišeni tej službi tudi osivel. Ta nauk izvestno zasluži, da si ga slovenska srednješolska mladina vtisne globoko v srce!

(Konec.)

Mladosti ni!

Zopet cvéte jaglec beli,
Vzduh diší;
Kuka ptica kukavica,
Z rêbri pesem se glasí.

Zopet pómlad, kakor včasih,
Vse brstí,
Isto pétje, isto cvétje:
Pómlad — a mladosti ní!

Slavin.